

ਮੁਖਵਾਕ ਨੰਬਰ ੧੮੬

[ਆਦਿ ਅੰਗ ੮੩੫]

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ ॥ ਅੰਤਰਿ ਪਿਆਸ ਉਠੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਸੁਣਿ ਗੁਰ ਬਚਨ ਮਨਿ ਤੀਰ ਲਗਈਆ ॥ ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਮਨ ਹੀ ਜਾਣੈ ਅਵਰੁ ਕਿ ਜਾਣੈ ਕੋ ਪੀਰ ਪਰਈਆ ॥੧॥ ਰਾਮ ਗੁਰਿ ਮੋਹਨਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲਈਆ ॥ ਹਉ ਆਕਲ ਬਿਕਲ ਭਈ ਗੁਰ ਦੇਖੇ ਹਉ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋਇ ਪਈਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਹਉ ਨਿਰਖਤ ਫਿਰਉ ਸਭਿ ਦੇਸ ਦਿਸੰਤਰ ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਦੇਖਨ ਕੋ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਚਈਆ ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਕਾਟਿ ਦੇਉ ਗੁਰ ਆਗੈ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਦਿਖਈਆ ॥੨॥ ਕੋਈ ਆਣਿ ਸਦੇਸਾ ਦੇਇ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠ ਲਗਈਆ ॥ ਮਸਤਕੁ ਕਾਟਿ ਦੇਉ ਚਰਣਾ ਤਲਿ ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਲੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਈਆ ॥੩॥ ਚਲੁ ਚਲੁ ਸਖੀ ਹਮ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰਬੋਧ ਗੁਣ ਕਾਮਣ ਕਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲਗੀਆ ॥ ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਉਆ ਕੋ ਨਾਮੁ ਕਗੀਅਤੁ ਹੈ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਸੁ ਪਾਛੈ ਪਈਆ ॥੪॥ ਖਿਮਾ ਸੀਗਾਰ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭ ਖੁਸੀਆ ਮਨਿ ਦੀਪਕ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਬਲਈਆ ॥ ਰਸਿ ਰਸਿ ਭੋਗ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਹਮ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਜੀਉ ਕਟਿ ਕਟਿ ਪਈਆ ॥੫॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਾਰੁ ਕੀਠਿ ਹੈ ਬਨਿਆ ਮਨੁ ਮੋਤੀਚੁਰੁ ਵਡ ਗਹਨ ਗਹਨਈਆ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਧਾ ਸੇਜ ਵਿਛਾਈ ਪ੍ਰਭੁ ਛੋਡਿ ਨ ਸਕੈ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਭਈਆ ॥੬॥ ਕਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਰੁ ਅਵਰੁ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਸੀਗਾਰੁ ਫੋਕਟ ਫੋਕਟਈਆ ॥ ਕੀਓ ਸੀਗਾਰੁ ਮਿਲਣ ਕੈ ਤਾਈ ਪ੍ਰਭੁ ਲੀਓ ਸੁਹਾਗਨਿ ਬੁਕ ਮੁਖਿ ਪਈਆ ॥੭॥ ਹਮ ਚੇਰੀ ਤੂ ਅਗਮ ਗੁਸਾਈ ਕਿਆ ਹਮ ਕਰਹ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਪਈਆ ॥ ਦਇਆ ਦੀਨ ਕਰਹੁ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਰ ਸਰਣਿ ਸਮਈਆ ॥੮॥੫॥੮॥

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਚੌਥੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਜੋ ਇੱਛਾ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਵਾ—ਆਪਣੀ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਪਿਆਸ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਅਣੀਆਲੇ ਤੀਰ ਲੱਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪ ਬਾਣ ਨੇ ਵੈਰਾਗ ਰੂਪ ਘਾਓ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੋ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਖਵਾਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਤਰਿ ਪਿਆਸ ਉਠੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਸੁਣਿ ਗੁਰ ਬਚਨ ਮਨਿ ਤੀਰ ਲਗਈਆ ॥

ਜਦੋਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨੇ ਰੂਪ ਤੀਰ=ਬਾਨ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਗਈਆ=ਲੱਗਿਆ, ਵਾ—ਜਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਚਨ=ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਤੀਰ ਲਗਈਆ=ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਅੰਤਰਿ=ਅੰਤਹਕਰਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪਿਆਸ=ਇੱਛਾ ਉਠੀ=ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ।

ਯਥਾ— ੧. ਅੰਤਰਿ ਪਿਆਸ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੀ ਗੁਰ ਤੁਸਿ ਮਿਲਾਵੈ ਸੋਇ ॥

[ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪, ਅੰਗ ੪੦]

੨. ਦਰਸਨ ਪਿਆਸੀ ਦਿਨਸੁ ਰਾਤਿ ਚਿਤਵਉ ਅਨਦਿਨੁ ਨੀਤ ॥

ਖੋਲ੍ਹਿ ਕਪਟ ਗੁਰਿ ਮੇਲਿਆ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਮੀਤ ॥ [ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੦੩]

੩. ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਲੋਚਨ ਤਾਰ ਲਾਗੀ ॥ ਬਿਸਰੀ ਤਿਆਸ ਬਿਡਾਨੀ ॥

[ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੧੧੯]

੪. ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਨਾਨਕ ਦਰਸ ਨਿਹਾਲ ॥ [ਨਟ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੯੮੦]**੫. ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨੋਹਰ ਮਨੁ ਨ ਰਹੈ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਉਮਕਾਈ ॥**

[ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੨੦੬]

੬. ਅੰਤਰਿ ਪਿਆਸ ਚਾਤ੍ਰਕ ਜਿਉ ਜਲ ਕੀ ਸਫਲ ਦਰਸਨੁ ਕਦਿ ਪਾਂਉ ॥

[ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੨੦੨]

੭. ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ॥ ਮਿਲੁ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜਗਤ ਗੁਰ ਕੇਰੈ ॥

[ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੩੦੪]

ਸੋ ਇਹ ਸਭ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪਿਆਸ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਭੀ ਬੇਅੰਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ-ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਪਿਆਸ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਸਾਖੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਯਥਾ—

ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਤੇ ਰੂਪ ਚੰਦ ਦੀ—ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਆਕਲ ਜੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੌਥੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸੀ (ਵੱਡੇ ਘਰ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ।

ਯਥਾ— **ਘਰ ਵੱਡੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬਸਹਿ ਤਿਖਾਨ ॥**

ਰਾਮਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਧਰੀ ਮਹਾਨ ॥ [ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਸਿ ੭, ਅੰਸੂ ੧੮]

ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਵਿਆਹੁਣ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਆਹੁਣ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ ਕਰਾਓ ਉਹ ਲੱਭਦਾ ਹੋਇਆ ਤੁਕਲਾਣੀ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਨਾਮ ਤਰਖਾਣ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਧੂ ਸੀ, ਯੋਗ ਜਾਣ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਸਗਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਯਥਾ— **ਸੁਨਿ ਆਕੁਲ ਨੇ ਬੁਝਣ ਕਰਯੋ ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕਿ ਨਹੀਂ ਨਿਹਰਯੋ ?**

ਬਿਪੁ ਕਰੈ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬਿਚਾਰਾ ॥ ਨੀਕੋ ਏਕ ਨਿਕੇਤ ਨਿਹਾਰਾ ॥

[ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਸਿ ੭, ਅੰਸੂ ੧੮]

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਦਿਨ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ, ਜੰਵ ਆ ਗਈ, ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਭਾਈ ਆਕਲ ਜੀ ਨੇ ਪਛਾਣ ਲਏ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਜੋ ਸੰਬੰਧੀ ਹਨ ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਹਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਬੜਾ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੁੱਤਰੀ ਜਿਸਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਪੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਉਦਪੇਸ਼ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹੇ! ਪੁੱਤਰੀ ਤੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਹਨ, ਪਰ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ। ਤੇਰਾ ਸੀਸ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਭਲੀ ਕਰਨਗੇ। ਬੀਬੀ ਸੂਰਤੀ (ਭਾਈ ਆਕਲ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ) ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਸ਼ਚੇ ਵਾਲੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ। ਬੜੀ ਅਯੋਗ ਬਾਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਮਨ ਜੋੜਿਆ ਕਿ ਹੇ! ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮੇਰੀ ਅਨਾਥ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਦਰੋਪਤੀ, ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ, ਨਾਮਦੇਵ ਆਦਿ ਦੀ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬਣਾ ਲਓ।

ਯਥਾ— **ਤਵ ਗੁਨ ਕਹਾ ਜਗਤ ਗੁਰਾ ਜਉ ਕਰਮੁ ਨਾ ਨਾਸੈ ॥**
ਸਿੰਘ ਸਰਨ ਕਤ ਜਾਈਐ ਜਉ ਜੰਬੁਕ ਗ੍ਰਾਸੈ ॥

[ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲੁ ਬਾਣੀ ਸਧਨੇ ਕੀ, ਅੰਗ ੮੫੮]

ਹੇ ਜਗਤ ਗੁਰੂ! ਜੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਜਾਣ ਨਾਲ ਫੇਰ ਭੀ ਗਿੱਦੜ ਪਕੜ ਲਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਇਆ। ਭਾਵ ਜੇ ਗਿੱਦੜ ਰੂਪ ਕਰਮਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਕੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਹੇ! ਸ਼ੇਰ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਣ ਲਿਆ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਇਆ? ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਦੀ ਮਾੜੀ ਰੇਖਾ ਬਦਲੋ। ਬੁਰਾ ਲੇਖ ਮੇਟ ਦਿਓ। ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਤੁਕਲਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਿਵਾਸ, ਪਿੰਡ ਡਰੋਲੀ ਭਾਈ ਸਾਂਈ ਦਾਸ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਸੀ। ਬਰਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਭਾਈ ਸਾਦਾ ਹੋਰ ਜਾਵੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ ਡੋਲੀ ਨੂੰ ਕਹਾਰਾਂ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਕੁਝ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਦੂਰੋਂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਧੁਨ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਮਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ, ਕਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਕੇ ਦੇ ਡੋਲਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕਹਾਰ ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰ ਡੋਲੇ ਚੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿਆ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ 'ਬੇਟੀ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ? ਕਿਧਰੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈਂ? ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ?

ਯਥਾ— **ਸਰਵਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਸਸੁਰਾਰੇ ॥ ਇਹ ਚਿੰਤ ਚਿਤ ਭਈ ਉਦਾਰੇ ॥**
ਸੁਨਿ ਕੰਨਯਾ ਤੇ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ਹੇਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਉ ਬਿਸਾਲ ॥
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮ ਕਹਯੋ ॥ ਤੇਰੋ ਲੇਖ ਇਸੀ ਬਿਧਿ ਲਹਯੋ ॥
ਚਲਿ ਆਈ ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਸ਼ਰਨੀ ॥ ਲਿਖਹਿ ਲੇਖ ਅਬ ਜਿਉਂ ਸੁਭ ਕਰਨੀ ॥

ਫੇਰ ਬੀਬੀ ਨੇ ਭੇਟਾ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ:

ਯਥਾ— **ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਸਨੇ ਗੁਰ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ ॥ ਨਵੇ ਲੇਖ ਲਿਖਿਯੋ ਤੁਵ ਠਾਨਾ ॥**
ਪਿਤਾ ਤੋਹਿ ਸਿੱਖ, ਸੋ ਤੋ ਤਰਯੋ ॥ ਘਰ ਸਸੁਰਾਰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਯੋ ॥੩੫॥
ਸਿਖੀ ਦਾਨ ਦੀਨਿ ਹਮ ਤੋਹੀ ॥ ਅਧਿਕ ਸਿਖ ਸੁਤ ਤੇਰੋ ਹੋਹੀ ॥
ਪਤਿ ਭੀ ਸਿਖ ਹੋਇ ਹੈ ਭਲੇ ॥ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਕੇ ਮਾਰਗ ਚਲੇ ॥੩੬॥

[ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਰਾਸਿ ੭, ਅੰਸੂ ੧੮]

ਇਤਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਭੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਸੰਸਕਾਰ ਬਦਲ ਗਏ। ਮਨ ਸੀਤਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਤੇਰਾ ਸਹੁਰਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਲੜਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਸੰਬੰਧ ਜੁੜਿਆ ਹੈ, ਤੂੰ ਹੁਣ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿੱਖ ਬਣ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਔਰ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਤਨੋ ਅਤੇ ਮਨੋ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਜਾਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਚਰਣਾਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਤੀ ਸਤੀ ਨੂੰ ਸਰਵਰ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਣ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਨੇ ਸਰਵਰ ਦੇ ਮੁਕਾਮ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਇਹ ਮੁਕਾਮ ਢਾਹ ਦੇਣਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪੀਰ ਖਾਨਾ ਢਾਹ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੌਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਾਧੂ ਨੇ ਕਹੀ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕਾਮ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਦਿਨੇ ਬਣਾਇਆ ਕਰਨ ਤੇ ਸਾਧੂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਢਾਹ ਆਇਆ ਕਰੇ। ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮਿਟਾ

ਦਿੱਤੇ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਰਖਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੰਦਰਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਰਗਾ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪ ਚੰਦ ਰੱਖਿਆ, ਉਹ ਬੜਾ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ ਹੋਇਆ। ਪਿਓ ਪੁੱਤਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਹਰ ਲੱਕੜਾਂ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਕੁੰਨੇ (ਘੜੇ) ਦਾ ਪਾਣੀ ਬੜਾ ਠੰਢਾ ਜਾਣ ਕੇ ਸੰਕਲਪ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਛਕਣੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾ ਕੇ ਹੀ ਛਕਾਂਗੇ। ਪਿਆਸ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਸ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਪਿਆਸ ਦੇ ਮਾਰੇ ਬੁੱਲਾਂ ਤੇ ਸਿੱਕਰੀ ਆ ਗਈ, ਗਲੇ ਸੁਕ ਗਏ। ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਐਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਖਿੱਚ ਪਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੀਹ ਕੋਹ ਤੋਂ ਸਿਖਰ ਦੁਪਿਹਰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਲ ਛਕਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਲ ਛਕਿਆ ਦੋਹਾਂ ਪਿਓ-ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੰਡਾ ਤੇ ਇੱਕ ਕੜਛਾ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਲੰਗਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਗਿੱਲਾ ਬਾਲਣ ਜਲਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਹੁਣ ਤਕ ਕੜਛਾ ਤੇ ਖੰਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਭਾਈ ਦੀਆਂ ਬਾਗੜੀਆਂ (ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਕੋਲ) ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗਾਥਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਮਨ ਹੀ ਜਾਣੈ ਅਵਰੁ ਕਿ ਜਾਣੈ ਕੋ ਪੀਰ ਪਰਈਆ ॥੧॥

ਮਨ ਦੀ ਬਿਰਥਾ=ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਮਨ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਵਰੁ ਕੋ=ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਰਈਆ=ਪਰਾਈ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਕਿ=ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਰਾਮ ਗੁਰਿ ਮੋਹਨਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲਈਆ ॥

ਰਾਮ=ਹੇ ਭਾਈ! ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲਿਆ ਹੈ।

**ਹਉ ਆਕਲ ਬਿਕਲ ਭਈ ਗੁਰ ਦੇਖੇ
ਹਉ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋਇ ਪਈਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥**

ਹਉ=ਮੈਂ ਬੜੀ ਆਕਲ=ਅਕਲ ਵਾਲੀ ਸਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬਿਕਲ ਭਈ=ਬੇ-ਸੁਧ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ, ਵਾ=ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਸੰਸਾਰਕ ਅਕਲ ਵਲੋਂ ਬਿਕਲ=ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ। ਯਥਾ—“ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਤ ਸੁਧ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਰਹੀ ਬੁਧ ਕੀ ਨ ਬੁਧ ਰਹੀ ਮਤਿ ਮੈਂ ਨਾ ਮਤਿ ਹੈ।” ਹਉ=ਮੈਂ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਪਈ ਹਾਂ। ਲੋਟ ਪੋਟ=ਲਿਟਕੇ ਪੋਟ=ਗਠੜੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਹੋਇਆ, ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਲਿਟਦਾ ਜੋ ਪੋਟ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੂਰਛਤ, ਬੇਸੁਦ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿੱਚ ਲੋਟ ਪੋਟ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ, ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਬੇਸੁਦ ਹੋ ਜਾਣਾ।

**ਹਉ ਨਿਰਖਤ ਫਿਰਉ ਸਭਿ ਦੇਸ ਦਿਸੰਤਰ
ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਦੇਖਨ ਕੋ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਚਈਆ ॥**

ਹਉ=ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹਾਂ, ਵਾ=ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਾਅ ਹੈ।

ਮਨੁ ਤਨੁ ਕਾਟਿ ਦੇਉ ਗੁਰ ਆਗੈ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਦਿਖਈਆ ॥੨॥

ਜਿਨਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਪੰਥੁ=ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਵਾ—ਪੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਭਗਤੀ ਰੂਪ ਮਾਰਗ=ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਵਾ—ਪੰਥਾਂ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਨੂੰ ਗਵਾ ਕੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਅੱਗੇ ਮਨ ਤਨ ਕੱਟ ਕੇ ਭੇਟਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਭਾਵ ਮਨ ਤਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਕੋਈ ਆਣਿ ਸਦੇਸਾ ਦੇਇ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠ ਲਗਈਆ ॥

ਐਸਾ ਕੋਈ ਹੈ? ਜਿਹੜਾ ਆਣਿ=ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਦੇਸਾ=ਸੰਦੇਸ਼ਾ, ਭਾਵ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤਨਿ=ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਤਰਿ=ਅੰਦਰ ਜੋ ਮਨ ਹੈ। ਉਸ ਮਨ ਦੇ ਰਿਦ=ਵਿੱਚ ਹਰੀ ਮੀਠ=ਮਿੱਠਾ ਲਗਈਆ=ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾ—ਜਿਹੜਾ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ=ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਮਨ ਤਨ ਨਾਲੋਂ ਮੀਠ=ਪਿਆਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਮਸਤਕੁ ਕਾਟਿ ਦੇਉ ਚਰਣਾ ਤਲਿ ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਲੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਈਆ ॥੩॥

ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਸਤਕੁ=ਮੱਥਾ ਭਾਵ ਸਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਉਸਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਤਲਿ=ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਦਿਆਗਾਂ, ਕਿਸਦੇ? ਜੋ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮੇਲ ਵਿੱਚ ਆਪ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਲਣਾ ਕਰੇ। ਜਾਂ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇ ਮੇਲੇ=ਸਤਸੰਗ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦੇਵੇ।

ਚਲੁ ਚਲੁ ਸਖੀ ਹਮ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰਬੋਧਹ ਗੁਣ ਕਾਮਣ ਕਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲਹੀਆ ॥

ਹੇ ਸਖੀ! ਚਲੁ=ਤੂੰ ਭੀ ਚੱਲ, ਇਧਰੋਂ ਮੈਂ ਭੀ ਚਲੁ=ਚਲਦੀ ਹਾਂ ਹਮ=ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੁ=ਰੱਖਿਅਕ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਰਬੋਧਹ=ਪਰ=ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬੋਧਹ=ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਲਹੀਆ=ਲਈਏ, ਸੁਭ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਰੂਪ ਕਾਮਣ=ਟੂਣਾ (ਜਾਦੂ) ਕਰਿ=ਕਰਕੇ, ਵਾ—ਮਣਕਾ ਕਰਕੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਈਏ।

ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਉਆ ਕੋ ਨਾਮੁ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਸੁ ਪਾਛੈ ਪਈਆ ॥੪॥

ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਭਗਤਿ=ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਵਛਲੁ=ਪਿਆਰਾ ਕਹੀਅਤੁ=ਕਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭੁ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਪਿੱਛੇ ਪਈਆ=ਪੈਣਾ ਕਰੀਏ।

ਖਿਮਾ ਸੀਗਾਰ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭ ਖੁਸੀਆ ਮਨਿ ਦੀਪਕ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਬਲਈਆ ॥

ਪ੍ਰਭੁ=ਰੱਖਿਅਕ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਖੁਸੀ ਵਾਸਤੇ ਖਿਮਾ ਰੂਪ ਸੀਗਾਰ ਨੂੰ ਕਰੇ,

ਯਥਾ— ਖਿਮਾ ਸੀਗਾਰੁ ਕਾਮਣਿ ਤਨਿ ਪਹਿਰੈ ਰਾਵੈ ਲਾਲ ਪਿਆਰੀ ॥੧॥

[ਆਸਾ ਮ: ੧, ਅੰਗ ੩੫੯]

ਅਤੇ ਮਨ ਰੂਪ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਾਂ ਦੁਆਰੇ ਗਿਆਨ ਰੂਪ ਦੀਪਕ=ਦੀਵੇ ਨੂੰ ਬਲਈਆ=ਬਾਲੇ।

**ਰਸਿ ਰਸਿ ਭੋਗ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ
ਹਮ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਜੀਉ ਕਟਿ ਕਟਿ ਪਈਆ ॥੫॥**

ਜੋ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ=ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਰਸਿ ਰਸਿ=ਤਦਾਕਾਰ ਹੋ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸਿ=ਰਸਾਂ ਨੂੰ ਭੋਗਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਤਿਸੁ ਆਗੈ=ਉਸ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਜੀਅ ਕੱਟ ਕੱਟ ਕੇ ਪਈਆ=ਪਾਉਂਦੀ ਹਾਂ।

**ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਾਰੁ ਕੰਠਿ ਹੈ ਬਨਿਆ
ਮਨੁ ਮੋਤੀਚੁਰੁ ਵਡ ਗਹਨ ਗਹਨਈਆ ॥**

ਹਰਿ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੋ ਹਰਿ=ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨੇ ਰੂਪੀ ਹਾਰ, ਕੰਠਿ=ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਤੀ ਵਾਂਗ ਸੁਧ ਕਰਨਾ ਏਹੋ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਡ=ਵੱਡਾ ਮੋਤੀਚੁਰੁ ਗਹਿਣਾ-ਭੂਖਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਮੋਤੀਚੁਰੁ=ਮੁਕਤਾ ਚੂੜ-ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਮੋਤੀਆਂ ਜੜਿਆ ਗਹਿਣਾ, ਚੂੜਾ ਮਣੀ। ਵਾ—ਮਨ ਦਾ ਗ੍ਰਹਣ (ਫੜਨਾ), ਵੱਡਾ ਮੁਕਤਾਚੂੜ ਭੂਸ਼ਨ ਹੈ। ਸੋ ਸੋਢੀ ਸੁਲਤਾਨ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਥੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਰੂਪ ਸਿਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪੰਜ ਕਕਾਰ, ਗਹਿਣੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਆਦਿਕ ਗਹਿਣਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖਣੀ ਨੂੰ ਵਰਜਿਆ ਹੈ।

ਸਾਖੀ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ—ਜਦੋਂ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਨਗਰ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ, ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਟੋਕਿਆ, ਤਾਨ੍ਹਾ-ਮ੍ਰੇਣਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਦਾਰਥ, ਧਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕੰਜੂਸੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਭਾਵ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ ਤਾਂ ਗਹਿਣੇ ਵੇਚੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਧਨ ਹੈ ਗਹਿਣੇ ਲੈ ਦਿਉ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੰਗਾਂ ਜੀ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਐਸੇ ਸ਼ਿਰਮੋਣ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਾਵਾਂਗਾ ਜੋ ਤੇਰੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਦੱਸਣਾ ਕਰੋ ਐਸੇ ਗਹਿਣੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਵਨ ਅੱਖਰੀ ਨਾਮੀ ਬਾਣੀ ਰੂਪ ਗਹਿਣੇ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ ਭਾਵ ਗੰਗਾ ਜੀ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੀ ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਪ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।

**ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਧਾ ਸੇਜ ਵਿਛਾਈ
ਪ੍ਰਭੁ ਛੋਡਿ ਨ ਸਕੈ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਭਈਆ ॥੬॥**

ਹਰਿ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਰੂਪ ਸੇਜ ਵਿਛਾਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਛੋਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਈਆ=ਭਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾ—ਜੋ ਹਰਿ=ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ ਹੈ। ਏਹੋ ਹਰੀ ਲਈ ਸੇਜਾ ਵਿਛਾਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਰਧਾ ਰੂਪ ਸੇਜਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਜ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਭੁ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਛੋਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

**ਕਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਰੁ ਅਵਰੁ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ
ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਸੀਗਾਰੁ ਫੋਕਟ ਫੋਕਟਈਆ ॥**

ਕਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਰੁ=ਪ੍ਰਭੁ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਹੇ ਤੇ ਜਗਿਆਸੂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੀਜੈ=ਕਰੇ ਉਸ ਦਾ ਕਰਮਾਂ ਰੂਪ ਸਿੰਗਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸਭੁ=ਸਾਰਾ ਬਾਦਿ=ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਤੇ ਫੋਕਟ ਫੋਕਟਈਆ=ਨਿਸਫਲ ਤੋਂ ਵੀ ਨਿਸਫਲ ਹੈ, ਵਾ—ਆਪ ਭੀ ਨਿਸਫਲ ਹੈ ਤੇ ਕਰਮ ਭੀ ਨਿਸਫਲ ਹੈ।

**ਕੀਓ ਸੀਗਾਰੁ ਮਿਲਣ ਕੈ ਤਾਈ
ਪ੍ਰਭੁ ਲੀਓ ਸੁਹਾਗਣਿ ਥੁਕ ਮੁਖਿ ਪਈਆ ॥੧॥**

ਪ੍ਰਭੁ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਸਿੰਗਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨੂੰ ਲੀਓ=ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੇ ਮੂੰਹ ਪਰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਰੂਪ ਥੁਕ=ਥੁਕਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਾ—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਸੱਚੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰੂਪੀ ਸਿੰਗਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੁਹਾਗਣਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਪਰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਰੂਪ ਥੁਕਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਹਮ ਚੇਰੀ ਤੁ ਅਗਮ ਗੁਸਾਈ ਕਿਆ ਹਮ ਕਰਹ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਪਈਆ ॥

ਹੇ ਗੁਸਾਈ=ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੂੰ ਅਗਮ=ਮਨ ਬਾਣੀ ਦੀ ਗਮਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਮੈਂ ਚੇਰੀ=ਦਾਸੀ ਤੇਰੇ ਵੱਸ ਪਈ ਹੋਈ ਹਾਂ, ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਆ ਹਮ ਕਰਹ=ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।

**ਦਇਆ ਦੀਨ ਕਰਹੁ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਰ ਸਰਣਿ ਸਮਈਆ ॥੮॥੫॥੮॥**

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਦਇਆ ਕਰਹੁ=ਦਇਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ=ਰੱਖ ਲੈਣਾ ਕਰੋ।

ਯਥਾ— ਨਾਨਕੁ ਗਰੀਬੁ ਢਹਿ ਪਇਆ ਦੁਆਰੈ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਲੇਹੁ ਵਡਿਆਈ ॥

[ਸੂਰੀ ਮਹਲਾ ੪, ਅੰਗ ੧੫੧]

ਮੈਂ ਹਰੀ ਸਰੂਪ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਈਆ=ਸਮਾਈ ਭਾਵ, ਅਭੇਦ ਹੋਈ ਹਾਂ।੮।੫।੮।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਮੁਖਵਾਕ ਨੰਬਰ ੧੮੭

[ਆਦਿ ਅੰਗ ੮੩੭]

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਪ੍ਰਭ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਵਾਰਿ ॥ ਹਾਰਿ ਪਰਿਓ ਦੁਆਰਿ ॥ ਗਹਿ
 ਚਰਨ ਸਾਧੁ ਸੰਗ ॥ ਮਨ ਮਿਸਟ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੰਗ ॥ ਕਰਿ ਦਇਆ ਲੇਹੁ ਲੜਿ ਲਾਇ ॥ ਨਾਨਕਾ
 ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥੧॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ॥ ਜਾਚਉ
 ਸੰਤ ਰਵਾਲ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸੰਸਾਰੁ ਬਿਖਿਆ ਰੂਪੁ ॥ ਤਮ ਅਗਿਆਨ ਮੋਹਤ ਘੁਪੁ ॥ ਗਹਿ
 ਭੁਜਾ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਲੇਹੁ ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਪੁਨਾ ਦੇਹੁ ॥ ਪ੍ਰਭ ਤੁਝ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਠਾਉ ॥ ਨਾਨਕਾ ਬਲਿ
 ਬਲਿ ਜਾਉ ॥੨॥ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਬਾਧੀ ਦੇਹ ॥ ਬਿਨੁ ਭਜਨ ਹੋਵਤ ਖੇਹ ॥ ਜਮਦੂਤ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ॥
 ਚਿਤ ਗੁਪਤ ਕਰਮਹਿ ਜਾਨ ॥ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਸਾਖਿ ਸੁਨਾਇ ॥ ਨਾਨਕਾ ਹਰਿ ਸਰਨਾਇ ॥੩॥ ਭੈ
 ਭੰਜਨਾ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ਕਰਿ ਦਇਆ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਿ ॥ ਮੇਰੇ ਦੋਖ ਗਨੇ ਨ ਜਾਹਿ ॥ ਹਰਿ ਬਿਨਾ
 ਕਤਹਿ ਸਮਾਹਿ ॥ ਗਹਿ ਓਟ ਚਿਤਵੀ ਨਾਥ ॥ ਨਾਨਕਾ ਦੇ ਰਖੁ ਹਾਥ ॥੪॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਨਿਧੇ
 ਗੋਪਾਲ ॥ ਸਰਬ ਘਟ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਪੂਰਨ ਆਸ ॥
 ਇਕ ਨਿਮਖ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਇ ॥ ਵਡ ਭਾਗਿ ਨਾਨਕ ਪਾਇ ॥੫॥ ਪ੍ਰਭ ਤੁਝ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਹੋਰ ॥
 ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚੰਦ ਚਕੋਰ ॥ ਜਿਉ ਮੀਨ ਜਲ ਸਿਉ ਹੇਤੁ ॥ ਅਲਿ ਕਮਲ ਭਿੰਨੁ ਨ ਭੇਤੁ ॥ ਜਿਉ
 ਚਕਵੀ ਸੂਰਜ ਆਸ ॥ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਪਿਆਸ ॥੬॥ ਜਿਉ ਤਰੁਨਿ ਭਰਤ ਪਰਾਨ ॥ ਜਿਉ ਲੋਭੀਐ
 ਧਨੁ ਦਾਨੁ ॥ ਜਿਉ ਦੂਧ ਜਲਹਿ ਸੰਜੋਗੁ ॥ ਜਿਉ ਮਹਾ ਖੁਧਿਆਰਥ ਭੋਗੁ ॥ ਜਿਉ ਮਾਤ ਪੁਤਹਿ
 ਹੇਤੁ ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਨੇਤ ॥੭॥ ਜਿਉ ਦੀਪ ਪਤਨ ਪਤੰਗ ॥ ਜਿਉ ਚੋਰੁ ਹਿਰਤ ਨਿਸੰਗ ॥
 ਮੈਗਲਹਿ ਕਾਮੈ ਬੰਧੁ ॥ ਜਿਉ ਗ੍ਰਸਤ ਬਿਖਈ ਧੰਧੁ ॥ ਜਿਉ ਜੁਆਰ ਬਿਸਨੁ ਨ ਜਾਇ ॥ ਹਰਿ
 ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਇ ॥੮॥ ਕੁਰੰਕ ਨਾਦੈ ਨੇਹੁ ॥ ਚਾਤ੍ਰਕੁ ਚਾਹਤ ਮੇਹੁ ॥ ਜਨ ਜੀਵਨਾ ਸਤਸੰਗਿ ॥
 ਗੋਬਿੰਦੁ ਭਜਨਾ ਰੰਗਿ ॥ ਰਸਨਾ ਬਖਾਨੈ ਨਾਮੁ ॥ ਨਾਨਕ ਦਰਸਨ ਦਾਨੁ ॥੯॥ ਗੁਨ ਗਾਇ ਸੁਨਿ
 ਲਿਖਿ ਦੇਇ ॥ ਸੋ ਸਰਬ ਫਲ ਹਰਿ ਲੇਇ ॥ ਕੁਲ ਸਮੂਹ ਕਰਤ ਉਧਾਰੁ ॥ ਸੰਸਾਰੁ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ ॥
 ਹਰਿ ਚਰਨ ਬੋਹਿਥ ਤਾਹਿ ॥ ਮਿਲਿ ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਸੁ ਗਾਹਿ ॥ ਹਰਿ ਪੈਜ ਰਖੈ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ਹਰਿ
 ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ॥੧੦॥੨॥

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਤਰਨ ਦਾ ਸੌਖਾ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਅੱਗੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ।”

ਪ੍ਰਭ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਵਾਰਿ ॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੇਰਾ ਜਨਮ=ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਤੇ ਮਰਨ=ਮਰ ਜਾਣਾ ਨਿਵਾਰਿ=ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਜੰਮਣ-ਮਰਣ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਵਾਂ।

ਹਾਰਿ ਪਰਿਓ ਦੁਆਰਿ ॥

ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਹਾਰਿ=ਥੱਕ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਤਸੰਗ ਦੁਆਰਿ=ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਪਰ ਪਰਿਓ=ਪਿਆਂ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਮ-ਮਰਣ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਿਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਦੁਆਰਾ ਨਾਮ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮਹਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਹੀ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੂਪ ਰੂਪੀ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਤਸੰਗ ਰੂਪ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਸੰਗ ਰੂਪ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— ੧. ਜਨਮ ਮਰਣ ਨਿਵਾਰਿ ਧਰਣੀਧਰ ਪਤਿ ਰਾਖੁ ਪਰਮਾਨੰਦ ॥ [ਗੁਜਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੫੦੮]

੨. ਜਨਮ ਮਰਣ ਨਿਵਾਰਿ ਹਰਿ ਜਪਿ ਸਿਮਰਿ ਸੁਆਮੀ ਸੋਇ ॥ [ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੬੭੫]

ਗਹਿ ਚਰਨ ਸਾਧੂ ਸੰਗ ॥ ਮਨ ਮਿਸਟ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੰਗ ॥

ਸਾਧੂ=ਨਿਰਮਲ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਸਤਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਗ=ਮਿਲਾਪ ਵਿੱਚ ਇਸਥਿਤ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਗਹਿ=ਪਕੜੇ ਹਨ। ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਾ ਰੰਗ=ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟ=ਮਿੱਠਾ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਗਹੀ ਓਟ ਸਾਧਾਇਆ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ॥ ਅਬ ਮੈ ਪੁਰਾ ਪਾਇਆ ॥

[ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੪੬]

ਕਰਿ ਦਇਆ ਲੇਹੁ ਲੜਿ ਲਾਇ ॥ ਨਾਨਕਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥੧॥

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਇਆ=ਤਰਸ ਕਰਿ=ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਲੜਿ=ਪੱਲੇ ਨਾਲ ਲਾਇ=ਲਗਾ ਲੇਹੁ=ਲਓ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੇ! ਨਾਨਕਾ=ਪ੍ਰਭੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦੇ ਰਹੀਏ।

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ॥

ਹੇ! ਦੀਨਾ=ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਨਾਥ=ਮਾਲਕ, ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਆਪ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਦਿਆਲੂ ਸੀ। ਹੇ! ਦੀਨਾਂ ਦੇ ਨਾਥ=ਸੁਆਮੀ, ਆਪ ਹੁਣ ਭੀ ਦਿਆਲੂ ਹੋ। ਭਾਵ ਇਸ ਲੋਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਰੀਬਾਂ 'ਤੇ ਦਿਆਲੂ, ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ। ਪ੍ਰਲੋਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭੀ ਦੀਨਾ=ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਨਾਥ=ਮਾਲਕ ਰਖਿਅਕ ਸੁਆਮੀ=ਮਾਲਕ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ।

ਯਥਾ— ੧. ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਕਰਣਾ ਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ਅਨਾਥਾ ਦੇ ਨਾਥ ॥ [ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੧੨੦]

੨. ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਪੂਰਨ ਭਵਜਲ ਉਧਰਨਹਾਰਾ ॥ [ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੫੩੨]

੩. ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੈਆਲ ਦੇਵ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣਹਾਰੁ ॥

ਆਦਿ ਜੁਗਾਦੀ ਰਖਦਾ ਸਬੁ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾਰੁ ॥ [ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੩੭]

ਜਾਚਉ ਸੰਤ ਰਵਾਲ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸੰਤ=ਸ਼ਾਂਤ ਆਤਮਾ ਸਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਵਾਲ=ਚਰਣ ਧੂੜੀ ਜਾਚਉ=ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।

ਯਥਾ— ੧. ਸੇਵਉ ਸਾਧ ਸੰਤ ਚਰਨੇਰੈ ॥ ਬਾਂਛਉ ਧੁਰਿ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰੇਰੈ ॥

ਅਠਸਠਿ ਮਜਨੁ ਮੈਲੁ ਕਟੇਰੈ ॥

[ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੩੦੪]

੨. ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਮੋਹਿ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ॥ ਧੁਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਨਾਨਕ ਦੀਜੈ ॥

[ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੮੧]

੩. ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਲੋਚਾ ਧੁਰਿ ॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਬਾਛਉ ਧੁਰਿ ॥

[ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੨੪]

ਸੰਸਾਰੁ ਬਿਖਿਆ ਰੂਪੁ ॥ ਤਮ ਅਗਿਆਨ ਮੋਹਤ ਘੁਪੁ ॥

ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ=ਖੂਹ ਹੈ। ਅਗਿਆਨ ਰੂਪ ਤਮ=ਹਨੇਰੇ ਕਰਕੇ ਤੇ ਮੋਹਤ=ਮੋਹ ਕਰਕੇ ਘੁਪੁ=ਗਾੜਾ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਥਵਾ ਤਮ=ਅਤਿਸੈ ਭਾਵ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਘੁਪੁ=ਗਾੜੇ ਹਨੇਰੇ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਮੋਹਤ=ਮੂਰਛਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਭਾਵ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਸਰੂਪ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਜਿਵੇਂ ਮੂਰਛਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਗਵਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਸਿਰਫ ਇਤਨਾ ਕੁ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਣ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰਕ ਜੀਵਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਹਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰੂਪ ਵਲੋਂ ਮੋਹਤ=ਮੂਰਛਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਯਥਾ— ੧. ਰੂਪੁ ਭਰਿਓ ਜੈਸੇ ਦਾਦਿਰਾ ਕਛੁ ਦੇਸੁ ਬਦੇਸੁ ਨ ਬੁਝ ॥

ਐਸੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਖਿਆ ਬਿਮੋਹਿਆ ਕਛੁ ਆਰਾ ਪਾਰੁ ਨ ਸੁਝ ॥

[ਗਉੜੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਅੰਗ ੩੪੬]

੨. ਗ੍ਰਿਹਿ ਅੰਧ ਰੂਪੁ ਪਤਿਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਰਕ ਘੋਰ ਗੁਬਾਰ ॥

ਅਨਿਕ ਜੋਨੀ ਭ੍ਰਮਤ ਹਾਰਿਓ ਭ੍ਰਮਤ ਬਾਰੰਬਾਰ ॥

[ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੨੨੩]

ਗਹਿ ਭੁਜਾ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਲੇਹੁ ॥

ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਪੁਨਾ ਦੇਹੁ ॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀਉ ਆਪ ਮੇਰੀ ਬੁੱਧੀ ਰੂਪ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਫੜ ਲਓ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹਰੀ ਨਾਮ ਦੇਣਾ ਕਰੋ।

ਯਥਾ— ੧. ਗਹਿ ਭੁਜਾ ਲੇਵਹੁ ਨਾਮੁ ਦੇਵਹੁ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਧਾਰਤ ਮਿਟਤ ਪਾਪ ॥

[ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੪੬੨]

੨. ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਤ ਮਿਟੇ ਕਿਲਬਿਖ ਬੁਝੀ ਤਪਤਿ ਅਘਾਨਿਆ ॥

ਗਹਿ ਭੁਜਾ ਲੀਨੇ ਦਇਆ ਕੀਨੇ ਆਪਨੇ ਕਰਿ ਮਾਨਿਆ ॥

[ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੦੫]

੩. ਗਹਿ ਭੁਜਾ ਲੇਵਹੁ ਨਾਮੁ ਦੇਵਹੁ ਤਉ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਮਾਨੀਐ ॥

[ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੨੭੮]

ਪ੍ਰਭ ਤੁਝ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਠਾਉ ॥

ਨਾਨਕਾ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥੨॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀਉ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਠਾਉ=ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਨਾਨਕਾ=ਪ੍ਰਭੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ, ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਵਾ—ਮਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਕਰਕੇ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਯਥਾ— ਮੈ ਤਾਣੁ ਦੀਬਾਣੁ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਅਰਦਾਸਿ ॥
ਮੈ ਹੋਰੁ ਥਾਉ ਨਾਹੀ ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਕਰਉ ਬੇਨੰਤੀ ਮੇਰਾ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਤੁਝ ਹੀ ਪਾਸਿ ॥

[ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪, ਅੰਗ ੭੩੫]

**ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਬਾਧੀ ਦੇਹ ॥
ਬਿਨੁ ਭਜਨ ਹੋਵਤ ਖੇਹ ॥**

ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਜੋੜਨ ਦੇ ਲੋਭ ਵਿੱਚ ਤੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਦੇਹ ਬਾਧੀ=ਬੰਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੋ ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੇਹ=ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— ੧. ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਬਿਕਾਰਿ ਬਾਧਿਓ ਅਨਿਕ ਦੋਖ ਕਮਾਵਨੇ ॥
ਅਲਿਪਤ ਬੰਧਨ ਰਹਤ ਕਰਤਾ ਕੀਆ ਅਪਨਾ ਪਾਵਨੇ ॥

[ਬਿਹਾਰਾੜਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੫੪੭]

੨. ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਅਭਿਮਾਨਿ ਬੁਭੇ ਮਰਣੁ ਚੀਤਿ ਨ ਆਵਏ ॥
ਪੁਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਬਿਉਹਾਰ ਬਨਿਤਾ ਏਹ ਕਰਤ ਬਿਹਾਵਏ ॥

[ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੦੫]

**ਜਮਦੂਤ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ॥
ਚਿਤ ਗੁਪਤ ਕਰਮਹਿ ਜਾਨ ॥**

ਧਰਮਰਾਜ ਦੇ ਦੂਤ ਮਹਾ=ਬਹੁਤ ਭਇਆਨ=ਭਿਆਨਕ ਹਨ। ਚਿਤ=ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਇਸਦੇ ਕਰਮਹਿ=ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ=ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— ਦੇਇ ਕਿਵਾੜ ਅਨਿਕ ਪੜਦੇ ਮਹਿ ਪਰਦਾਰਾ ਸੰਗਿ ਫਾਕੈ ॥
ਚਿਤ੍ਰ ਗੁਪਤੁ ਜਬ ਲੇਖਾ ਮਾਗਹਿ ਤਬ ਕਉਣੁ ਪੜਦਾ ਤੇਰਾ ਢਾਕੈ ॥

[ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੬੧੬]

**ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਸਾਖਿ ਸੁਨਾਇ ॥
ਨਾਨਕਾ ਹਰਿ ਸਰਨਾਇ ॥੩॥**

ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਾਖਿ=ਗਵਾਹੀ ਧਰਮਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੇ! ਨਾਨਕਾ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹਾਂ।

ਯਥਾ— ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ਕਮਾਇਝੋ ਸੋ ਆਇਓ ਮਾਥੈ ॥
ਜਿਸੁ ਪਾਸਿ ਲੋਕਾਇਦੜੋ ਸੋ ਵੇਖੀ ਸਾਥੈ ॥

[ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੪੬੧]

**ਭੈ ਭੰਜਨਾ ਮੁਗਾਰਿ ॥
ਕਰਿ ਦਇਆ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਿ ॥**

ਹੇ! ਭੈ=ਡਰ ਦੇ ਭੰਜਨਾ=ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਗਾਰਿ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਅਥਵਾ ਮੁਰਦੈਂਤ ਦੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਗਾਰੀ। ਮੁਰ+ਆਰੀ ਮੁਰ=ਦੈਂਤ ਆਰੀ=ਦੁਸ਼ਮਨ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪ ਮੁਰਦੈਂਤ ਦੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਗਾਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਇਆ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਪਤਿਤ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਉਧਾਰਿ=ਤਾਰ ਲੈਣਾ ਕਰੋ।

ਯਥਾ— ੧. ਭੈ ਭੰਜਨੁ ਅਤਿ ਪਾਪ ਨਿਖੰਜਨੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਿ ਸਖਾਈ ॥

[ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੯੧੦]

੨. ਅਟਲ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਇਆ ॥ ਭੈ ਭੰਜਨ ਕੀ ਸਰਣਾਇਆ ॥ [ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੩੨]

**ਮੇਰੇ ਦੋਖ ਗਨੇ ਨ ਜਾਹਿ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨਾ ਕਤਹਿ ਸਮਾਹਿ ॥**

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ! ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇਤਨੇ ਦੋਖ=ਦੋਸ਼ ਹਨ ਜੋ ਗਨੇ=ਗਿਣੇ ਨ=ਨਹੀਂ ਜਾਹਿ=ਜਾਂਦੇ । ਹੇ ! ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੀ ਹੋਰ ਕਤਹਿ=ਕਿਥੇ ਸਮਾਹਿ=ਸਮਾਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਭਾਵ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ।

ਯਥਾ— ੧. ਅਸੀ ਖਤੇ ਬਹੁਤੁ ਕਮਾਵਦੇ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰੁ ॥

ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ ਹਉ ਪਾਪੀ ਬਡ ਗੁਨਹਗਾਰੁ ॥

[ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੧੪੧੬]

੨. ਜੇਤਾ ਸਮੁੰਦੁ ਸਾਗਰੁ ਨੀਰਿ ਭਰਿਆ ਤੇਰੇ ਅਉਗੁਣ ਹਮਾਰੇ ॥

ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਕਿਛੁ ਮਿਹਰ ਉਪਾਵਹੁ ਭੁਬਦੇ ਪਥਰ ਤਾਰੇ ॥

[ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੧੫੬]

**ਗਹਿ ਓਟ ਚਿਤਵੀ ਨਾਥ ॥
ਨਾਨਕਾ ਦੇ ਰਖੁ ਹਾਥ ॥੪॥**

ਹੇ ਨਾਥ=ਸੁਆਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਓਟ=ਆਸਰਾ ਗਹਿ=ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਚਿਤਵੀ=ਤੇਰੀ ਕਰਨੀ ਚੇਤੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹੇ ! ਨਾਨਕਾ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਕਰ, ਵਾ=ਕਿਰਪਾ ਰੂਪੀ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਕਰ । [ਨੋਟ : ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਆਇਆ 'ਨਾਨਕਾ' ਪਦ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਾਚਕ ਹੈ]

ਯਥਾ— ੧. ਓਟ ਤੇਰੀ ਜਗਜੀਵਨਾ ਮੇਰੇ ਠਾਕਰੁ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ॥

[ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੨੧੮]

੨. ਓਟ ਗਹੀ ਸੁਆਮੀ ਸਮਰਥਰ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥

[ਸਵਯੰਦੇ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੩੮੯]

**ਹਰਿ ਗੁਣ ਨਿਧੇ ਗੋਪਾਲ ॥
ਸਰਬ ਘਟ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥**

ਹੇ ! ਹਰਿ=ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਗੋ=ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਾਲ=ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਿਧੇ=ਖਜ਼ਾਨਾ ਭਾਵ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਰੂਪ ਹੋ । ਹੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪ ਸਰਬ=ਸਾਰਿਆਂ ਘਟ=ਘਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ=ਪ੍ਰਤਿ+ਪਾਲ ਪ੍ਰਤਿ=ਤਾਈਂ ਪਾਲ=ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ।

ਯਥਾ— ੧. ਅਨਾਥ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਪਾਲ ॥

ਸਰਬ ਘਟਾ ਕਰਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥

[ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੨੯੦]

੨. ਸਰਬ ਜੀਆ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਿ ਸਮਾਲੇ ਸੋ ਅੰਤਰਿ ਦਾਨਾ ਬੀਨਾ ਹੇ ॥

[ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੧੦੨੭]

ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਪੂਰਨ ਆਸ ॥

ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਔਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ=ਚਾਹਤ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ! ਆਪ ਮੇਰੀ ਆਸ=ਉਮੀਦ ਪੂਰਨ ਕਰੋ। ਆਸ=ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਚਾਹਤ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਮਿਲਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਆਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— ੧. ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਕਿਆ ਭਾਵੈ ॥ ਮਨਿ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਦਰਸਾਵੈ ॥

[ਨਟ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੯੭੮]

੨. ਪੰਥੁ ਨਿਹਾਰੈ ਕਾਮਨੀ ਲੋਚਨ ਭਰੀ ਲੇ ਉਸਾਸਾ ॥

ਉਰ ਨ ਭੀਜੈ ਪਗੁ ਨਾ ਖਿਸੈ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕੀ ਆਸਾ ॥ [ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਅੰਗ ੩੩੭]

ਇਕ ਨਿਮਖ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਇ ॥ ਵਡ ਭਾਗਿ ਨਾਨਕ ਪਾਇ ॥੫॥

ਹੇ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਨਿਮਖ=ਪਲਕ ਮਾਤਰ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਨਿਮਖ ਸਮੇਂ ਦਾ ਭਾਵ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਿਮਖ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਮਖ ਪਦ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਵਡਭਾਗੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਇ=ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਦਰਸਨ ਦੇਖੇ ਬਿਨੁ ਸਹਜਿ ਮਿਲਉ ਗੁਰੁ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ ॥

[ਬਸੰਤ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੧੧੭੨]

ਅਗਲੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭ ਤੁਝ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਹੋਰ ॥ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚੰਦ ਚਕੋਰ ॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝ=ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭੀ ਪਿਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਚਕੋਰ ਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਿਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਚਕੋਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰਮਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਚੰਦ ਚਕੋਰ ਪਰੀਤਿ ਹੈ ਜਗ ਮਗ ਜੋਤਿ ਉਦੋਤ ਕਰੰਦਾ ॥

[ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਰ ੧੧, ਪਉੜੀ ੭]

ਜਿਉ ਮੀਨ ਜਲ ਸਿਉ ਹੇਤੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਮੀਨ=ਮੱਛੀ ਦਾ ਜਲ=ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਤੁ=ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ।

ਅਲਿ ਕਮਲ ਭਿੰਨੁ ਨ ਭੇਤੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਅਲਿ=ਭੌਰੇ ਦਾ ਕਮਲ ਫੁੱਲ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਉ ਚਕਵੀ ਸੂਰਜ ਆਸ ॥ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਪਿਆਸ ॥੬॥

ਜਿਵੇਂ ਚਕਵੀ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਆਸ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ, ਵਾ—ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਹੈ।

ਯਥਾ— ੧. ਚੰਦ ਚਕੋਰ ਪਰੀਤ ਹੈ ਲਾਇ ਤਾਰ ਨਿਹਾਲੇ ॥
ਚਕਵੀ ਸੂਰਜ ਹੇਤ ਹੈ ਮਿਲਿ ਹੇਨਿ ਸੁਖਾਲੇ ॥
ਨੇਹ ਕਵਲ ਜਲ ਜਾਣੀਐ ਖਿੜਿ ਮਹੁ ਵੇਖਾਲੇ ॥ [ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਰ ੨੭, ਪਉੜੀ ੪]

੨. ਜਿਉ ਮਛਲੀ ਬਿਨੁ ਪਾਣੀਐ ਕਿਉ ਜੀਵਣੁ ਪਾਵੈ ॥
ਬੁੰਦ ਵਿਹੁਣਾ ਚਾੜ੍ਹਕੋ ਕਿਉ ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ ॥
ਨਾਦ ਕੁਰੰਕਹਿ ਬੇਧਿਆ ਸਨਮੁਖ ਉਠਿ ਧਾਵੈ ॥
ਭਵਰੁ ਲੋਭੀ ਕੁਸਮ ਬਾਸੁ ਕਾ ਮਿਲਿ ਆਪੁ ਬੰਧਾਵੈ ॥
ਤਿਉ ਸੰਤ ਜਨਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਦੇਖਿ ਦਰਸੁ ਅਘਾਵੈ ॥

[ਵਾਰ ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੦੮]

ਜਿਉ ਤਰੁਨਿ ਭਰਤ ਪਰਾਨ ॥

ਜਿਵੇਂ ਤਰੁਨਿ=ਜਵਾਨ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲੀ (ਪਤੀਬ੍ਰਤਾ) ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਤੀ ਪ੍ਰਾਣ ਰੂਪ ਹੈ। ਭਾਵ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਪਿਆਰਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਜਿਉ ਤਰੁਣੀ ਕਉ ਕੰਤੁ ਬਾਲਹਾ ਤਿਉ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਰਾਮਈਆ ॥

[ਧਨਾਸਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਅੰਗ ੬੬੩]

ਜਿਉ ਲੋਭੀਐ ਧਨੁ ਦਾਨੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਲੋਭੀ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਧਨ ਦਾ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਨੰਦ ਸਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਾ—ਜਿਵੇਂ ਲੋਭੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਨ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣ ਰੂਪ ਦਾਨੁ=ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— ੧. ਲੋਭੀ ਅਨਦੁ ਕਰੈ ਪੇਖਿ ਧਨਾ ॥

[ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੯੮]

੨. ਲੋਭੀ ਨਰੁ ਧਨ ਕਾ ਹਿਤਕਾਰੀ ॥

[ਭੈਰਉ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੧੬੪]

ਜਿਉ ਦੁਧੁ ਜਲਹਿ ਸੰਜੋਗੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਹੇ ਮਨ ਐਸੀ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰਿ ਜੈਸੀ ਜਲ ਦੁਧੁ ਹੋਇ ॥

ਆਵਟਣ ਆਪੇ ਖਵੈ ਦੁੱਧੁ ਕਉ ਖਪਣਿ ਨ ਦੇਇ ॥

[ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੬੦]

ਜਿਉ ਮਹਾ ਖੁਧਿਆਰਥ ਭੋਗੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਖੁਧਿਆਰਥ=ਭੁਖ ਕਰਕੇ ਵੱਡਾ ਦੁਖੀ ਪੁਰਸ਼ ਭੋਗ=ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਜੈਸੀ ਭੁਖੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਨਾਜ ॥

[ਭੈਰਉ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੧੬੪]

ਜਿਉ ਮਾਤੁ ਪੁਤਰਿ ਹੇਤੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਮਾਤ=ਮਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਹੇਤ=ਪਿਆਰ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਜੈਸੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਾਰਿਕ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ॥

[ਭੈਰਉ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੧੬੪]

ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਨੇਤ ॥੭॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇ ਹਰਿ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ! ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਨੇਤ=ਨਿਤਾਪ੍ਰੀਤੀ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ।

ਯਥਾ— ਅਚਰਜੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥ ਨਿਤ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈ ॥ [ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੬੩੦]

ਜਿਉ ਦੀਪ ਪਤਨ ਪਤੰਗ ॥

ਜਿਵੇਂ ਦੀਵੇ ਉੱਤੇ ਪਤੰਗਾ ਆਸ਼ਕ ਹੋ ਕੇ ਪਤਨ=ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਪਤੰਗ ਦੀਵੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਹੀਂ ਤੋੜਦਾ ॥

ਯਥਾ— ਜਲੈ ਪਤੰਗ ਨਿਸੰਗ ਹੋਇ ਕਰਿ ਅੱਖ ਉਘਾੜੀ ॥ [ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੨੭, ਪਉੜੀ ੩]

ਜਿਉ ਚੋਰੁ ਹਿਰਤ ਨਿਸੰਗ ॥

ਜਿਵੇਂ ਚੋਰ ਨਿਸੰਕ ਹੋ ਕੇ ਪਰਾਏ ਧਨ ਨੂੰ ਹਿਰਤ=ਚਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਗਲਹਿ ਕਾਮੈ ਬੰਧੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਮੈਗਲਹਿ=ਹਾਥੀ ਕਾਮ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋਇਆ ਬੰਧੁ=ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾ—ਹਾਥੀ ਕਾਮ ਵਿੱਚ ਬੱਧਾ ਹੋਇਆ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਹਾਥਣਿ ਹਾਥੀ ਫਾਹਿਆ ਦੁਖ ਸਰੈ ਦਿਹਾੜੀ ॥ [ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੨੭, ਪਉੜੀ ੩]

ਜਿਉ ਗ੍ਰਸਤ ਬਿਖਈ ਧੰਧੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਧੰਧਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਉ ਜੁਆਰ ਬਿਸਨੁ ਨ ਜਾਇ ॥

ਜਿਵੇਂ ਜੁਆਰੀਏ ਨੂੰ ਜੁਆ ਬਿਸਨੁ=ਵਿਸਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਭਾਵ ਭੁਲਦਾ ਨਹੀਂ। ਵਾ—ਜੂਏ ਖੇਡਣ ਦਾ ਬਿਸਨੁ=ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਜੁਆਰੀਆ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਕਈ ਦਿਨ ਬਿਮਾਰ ਰਹੀ ਪਰ ਜੁਆਰੀਆ ਜੁਆ ਖੇਡਣ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਆਖੀਰ ਮਾਤਾ ਮਰ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਜੁਆ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਿਆ।

ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਇ ॥੮॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰਲੇ ਰਹੇ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਲਾਈ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਮਨ ਹਰੀ ਨਾਲ ਜਪਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਹੈ।

ਕੁਰੰਕ ਨਾਦੈ ਨੇਹੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਕੁਰੰਕ=ਹਰਨ ਦਾ ਘੰਡੇ ਹੇੜੇ ਦੇ ਨਾਦੈ=ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੇਹੁ=ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਮਿਰਗ ਨਾਦ ਵਿਸਮਾਦਿ ਹੋਇ ਫਿਰਦਾ ਉਜਾੜੀ ॥ [ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੨੭, ਪਉੜੀ ੩]

ਚਾਤ੍ਰਕ ਚਾਹਤ ਮੇਹੁ ॥

ਜਿਵੇਂ ਚਾਤ੍ਰਕ=ਪਪੀਹਾ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬੁੰਦ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— ਚਾਤ੍ਰਕ ਚਿਤਵਤ ਬਰਸਤ ਮੇਂਹ ॥

[ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੦੨]

ਜਨ ਜੀਵਨਾ ਸਤਸੰਗਿ ॥ ਗੋਬਿੰਦੁ ਭਜਨਾ ਰੰਗਿ ॥

ਤਿਵੇਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਜਨ=ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨਾ=ਜਿਉਣਾ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਤਸੰਗਿ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਬਿੰਦੁ=ਗੋ=ਧਰਤੀ ਦੀ ਬਿੰਦ=ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਭਜਨ ਦਾ ਰੰਗਿ=ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਿਆ ਹੈ।

ਰਸਨਾ ਬਖਾਨੈ ਨਾਮੁ ॥ ਨਾਨਕ ਦਰਸਨ ਦਾਨੁ ॥੬॥

ਹੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ! ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਕਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਨੂੰ ਦਰਸਨਾਂ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਕਰੋ, ਵਾ—ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਮੈਨੂੰ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਨਾਮ ਨੂੰ ਕਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਦਰਸਨਾਂ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਕਰੋ।

ਗੁਨ ਗਾਇ ਸੁਨਿ ਲਿਖਿ ਦੇਇ ॥ ਸੋ ਸਰਬ ਫਲ ਹਰਿ ਲੇਇ ॥

ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਕੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਾ—ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣ, ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਹਰਿ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਾਸੋਂ ਸਾਰੇ ਫਲ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਲ ਸਮੂਹ ਕਰਤ ਉਧਾਰੁ ॥ ਸੰਸਾਰ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ ॥

ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਕੁਲ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿ ਚਰਨ ਬੋਹਿਥ ਤਾਹਿ ॥ ਮਿਲਿ ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਸੁ ਗਾਹਿ ॥

ਅਨਵੇ—ਜੋ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਵਿੱਚ ਮਿਲਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਜਸ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਹਰੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਰੂਪ ਭਾਵ ਨਾਮ ਰੂਪ ਜਹਾਜ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿ ਪੈਜ ਰਖੈ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ॥੧੦॥੨॥

ਅਨਵੇ—ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਜਗਿਆਸੂ ਹਰਿ=ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਸਤਸੰਗਤਿ ਰੂਪੀ ਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੁਰਾਰੀ=ਅਗਿਆਨ ਰੂਪ ਮੁਰ ਦੈਂਤ ਤੇ ਆਰੀ=ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਵ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰਿ=ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਆਪ ਉਸਦੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਪੈਜ=ਇੱਜ਼ਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥